

Nr 277

Av fru Sandström, om åtgärder för nedbringande av väntetiden för häktade, som skola undergå sinnesundersökning.

En år 1952 tillsatt utredning angående frågan om åtgärder för att nedbringa väntetiderna vid sinnesundersökning i brottmål framhöll i sitt betänkande bl. a. att bristen på utbildade psykiatrer utgjorde den väsentliga anledningen till att väntetiderna för undersökningsfallen var anmärkningsvärt långa. Enligt utredningens redovisning fanns under åren 1950—1954 varierande antal fall med väntetider på två—fyra månader och dessutom också anmärkningsvärt många fall med väntetider på över sex månader. Tiden för avgivande av utlåtande över sinnesundersökning bestämdes år 1945 till högst sex veckor.

De ansträngningar som gjorts för att nedbringa väntetiderna hade enligt utredningen inte varit till fyllest. Utredningen säger härom att förhoppningarna om en förbättring inte gått i uppfyllelse. Utredningen, som hade till uppgift att föreslå åtgärder för en förbättring på detta område, ansåg bl. a. att en förstärkning av den icke-medicinska personalen och ett ökat införande av »moderna arbetsmetoder» skulle kunna leda till ett visst resultat. Utredningen ansåg vidare att det material som ställdes till psykiaternas förfogande borde vara av den art att dess användning blev mindre arbetskrävande. Slutligen föreslogs också att man kunde godta lägre krav på själva undersökningen och utförligheten i utlåtandena.

I mars 1954 framlades proposition i ärendet. Första lagutskottet, som behandlade propositionen, konstaterade att det rättspsykiatriska undersökningsväsendet sedan lång tid arbetat under stora svårigheter. Utskottet ansåg att en krissituation förelåg, och att denna var föranledd av brist på tillgängliga arbetskrafter. Den närmaste lösningen vore att tillföra organisationen ett större antal psykiatrer, men detta läte sig på grund av läkarbristen inte göra.

Utskottet kunde ej förorda alla de förslag till ändringar, som propositionen upptog. De i utskottets utlåtande föreslagna och sedermera av riksdagen godkända åtgärderna för att bemästra den situation, som för det dåvarande rådde inom ifrågavarande område, synes emellertid ej ha lett till någon väsentlig förbättring. För att belysa detta må följande anföras såsom exempel.

Den 22 juni häktades en person för stöldbrott, och rätten beslöt att den häktade skulle sinnesundersökas. Denna undersökning drog ut på tiden, och uppskov lämnades två gånger, andra gången till den 31 oktober. Inte heller

Bihang till riksdagens protokoll 1956. 4 saml. Nr 277—285

vid denna tid kunde undersökningen genomföras, varför ytterligare uppskov begärdes. Det fängelse, den häktade vistades i, hade vid denna tid ett 20-tal fångar, som alla väntade på undersökning. Vid detta fängelse kunde av allt att döma inga undersökningar slutföras, emedan undersökningsläkaren var sjuk och någon vikarie inte stått att få. Vid ett sinnessjukhus, där den häktade kunnat undersökas, hade tjänsten som rättspsykiater inte varit besatt på länge.

Den här omnämnde personen skulle, därest undersökningen kunnat slutföras inom tiden för det tredje uppskovet, ha suttit häktad i närmare ett halvt år. Om han sedan av domstolen förklarats straffri, hade han sålunda under en längre tid berövats friheten på ett sätt som i så fall icke avsetts. Om han ådömts straff, hade den tid, han suttit häktad i avvaktan på sinnesundersökning, avräknats från den tillmätta strafftiden, och densamma hade då endast kunnat bli en kort tid. Om den häktade förvaras på slutan stalt i avvaktan på sinnesundersökning under exempelvis sex månader, har i regel tiden för vistelse på slutan stalt överskridits.

Dessa förhållanden måste i många fall verka deprimerande på de häktade, något som väl den nya straffordningen inte avsett. De lättnader ett tidigare riksdagsbeslut avsåg att leda till har av allt att döma inte kunnat uppnås. Förhållandena synes i realiteten alltjämt vara mycket otillfredsställande, varför en förnyad undersökning av vad som möjligen kan göras på detta område torde vara ofrånkomlig. Med hänsyn härtill och med hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam översyn av de åtgärder, som redan vidtagits, och förslag till ytterligare åtgärder för att nedbringa väntetiden för häktade, som skall undergå sinnesundersökning.

Stockholm den 26 januari 1956

Ragnhild Sandström